Bed-bad-brood en de kerk

Gelukkig is de diaconie er nog

Er waait een gure wind door ons land. Het tromgeroffel van het 'strengste asielbeleid ooit' doet het kwik van de barmhartigheidsthermometer naar het nulpunt dalen. Hoe kunnen we hoop houden?

'Het recht op bed, bad en brood is een recht dat we niemand in onze samenleving willen ontzeggen. Als we dat zouden doen, zakken we door een morele ondergrens', aldus de huidige scriba van onze Protestantse Kerk, René de Reuver. In 2013 diende de Protestantse Kerk in Nederland bij de Raad van Europa een klacht in tegen de Nederlandse Staat. Volgens het Europees Sociaal Handvest hebben mensen zonder papieren recht op voedsel, kleding en onderdak en de klacht van de kerk ging over het onthouden van dat recht. De toenmalige scriba, Arjan Plaisier, verklaarde de inzet van de PKN als volgt: 'Het is bijbels om de menselijke waardigheid te beschermen. Ieder mens is tenslotte geschapen naar Gods beeld. Dat geldt nadrukkelijk ook voor mensen die op straat gezet worden. De kerk kan niet anders dan voor hun waardigheid opkomen.'

FOTO: SOTOPIKO VIA ISTOCK

De klacht werd ontvankelijk verklaard en de definitieve uitspraak luidde uiteindelijk dat Nederland de basisrechten van asielzoekers en ongedocumenteerde migranten schendt door hen uit te sluiten van basisvoorzieningen als voeding, kleding en onderdak. Na allerlei juridische en politieke touwtrekkerij had de uitspraak uiteindelijk tot gevolg dat er bed-bad-broodvoorzieningen kwamen voor mensen zonder papieren. Ook in Den Haag was er even zo'n voorziening, maar met de komst van de Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) in Rotterdam werd die weer gesloten.

Menselijke waardigheid

En nu hebben we wederom een kabinet dat de financiering van de vijf LVV's wil stopzetten. Die mensen moeten gewoon terug, zegt de minister, maar iedereen weet dat de werkelijkheid anders is, complexer. Gelukkig hebben we de rechters nog. Met betrekking tot 'bed-bad-brood' was er ook onlangs weer een belangrijke uitspraak, ditmaal van het Hof van Justitie van de Europese Unie. De menselijke waardigheid is in het geding – aldus het Hof – wanneer de overheid mensen die (nog) niet kunnen worden uitgezet, op straat zet zonder dat ze worden voorzien in de meest elementaire behoeften, zoals eten (brood), zich kunnen wassen (bad) en beschikken over woonruimte (bed).
In dat opzicht is het vooral een blijk van behoorlijk bestuur dat steden besluiten de voorzieningen ook zonder rijkssteun open te houden. Rotterdam vormt daarop de enige uitzondering. Zeer terecht en broodnodig dat Den Haag dan zo'n bed-bad-broodvoorziening wil openen.

'Er zijn zoveel mensen van goede wil'

En de hoop? Gelukkig is er een diaconie, zijn er fondsen en samenwerkende organisaties, zijn er zoveel mensen van goede wil. Als de mensen zonder papieren zelf er al niet over peinzen om de hoop te laten varen, hoe zouden wij dan het lef hebben om dat wel te doen?! 'Van twijfel is mijn hoop verstekeling', dicht Willem Jan Otten in zijn nieuwste dichtbundel *Septemberzee* (2024) en die uitdrukking past goed. Zelfs in tijden van grote twijfel en onzekerheid weet onze hoop toch weer ergens aan boord van die twijfel te klauteren, zodat we haar niet laten varen.

Derk Stegeman
Directeur van Stek